

מדינת ישראל
משרד הממשלה

משרד

24/21/24

מס' 414

נריאל
ישיבה לילד - 19/2/98
סיפור

מחלקה

שם תיק: ועדת כהן-קדמי בענין ילדי תימן - פרוטוקול משיבות הועדה - סדרה ב - פרוטוקול מיום מזהה פייז: 9753/24-ג

מזהה פריט: 000drpr
כתובת: 2-109-3-6-8 תאריך הדפסה: 11/07/2016

ועדת חקירה ממלכתית בענין פרשת העלמות של ילדים מבין עולי תימן
בשנים 1948-1954

תיק מס' 24/21/24

פרוטוקול שרותי משרד 1993 בע"מ

ירושלים: טל' 02-6234851, טל/פקס' 02-6248660, תל אביב: טל' 03-5625768, טל/פקס' 03-5628105, חיפה: טל' 04-8629259, טל/פקס' 04-8629258

2
9/23

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם

של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954

ישיבה מיום 19/2/98

חברי הוועדה:

- יו"ר - שופט בדימוס - יהודה כהן.
- חברה בוועדה - שופטת בדימוס - דליה קובל
- חבר בוועדה - אלוף במילואים - דוד מימון

מיגוון שירותי פרוטוקול

- * רישום פרוטוקולים בוועידות, בוררויות, בתי משפט
- * הקלטות ופיענוח סרטים וקסטות
- * תירגומים מקצועיים בכל השפות
- * אספקת כח אדם מקצועי משרדי וטכני
- * הדפסות על מחשב
- * הדפסות על לייזר

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19/2/98

חברי הוועדה:

יו"ר - שופט בדימוס - יהודה כהן.
חברה בוועדה - שופטת בדימוס - דליה קובל
חבר בוועדה - אלוף במילואים - דוד מימון

עדותו של מר יוסף צברי - תיק 213/97

היו"ר: בוקר טוב. אני פותח את הישיבה היום 19.2.98.
העדות הראשונה תהיה בתיק 213/97 יוסף צברי.
אז מר צברי אני מזכיר לך שעליך לומר את האמת את כל האמת
ורק את האמת.
אז זה נכון שמך יוסף צברי.

העד צברי: כן.

היו"ר: אתה רוצה למסור לנו את הפרטים של המקרה?

העד צברי: מה שאני רשמתי, כל מה שרשמתי זה אמת ויציב. אין לי מה
להוסיף ואין לי מה להוריד. מה שרשום הפרטים רשמתי.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: אז נתחיל לפי הסדר. אתה היית במחנה עין שמר א'.

העד צברי: הייתי קודם בחשד.

כ.ה. קובל: בחשד?

העד צברי: כן.

כ.ה. קובל: ואחרי שעלית לארץ,

העד צברי: אחר כך עליתי לארץ. הגענו למחנה עין שמר א'.

כ.ה. קובל: מתי עלית בבקשה?

העד צברי: 49. סוף 49.

כ.ה. קובל: בסביבות החגים ב-49?

העד צברי: יומיים לפני החגים כן.

כ.ה. קובל: הועברת למחנה עין שמר א'.

העד צברי: אנחנו עברנו לעין שמר א'. וקיבלנו את המקום שמה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: ומה?

העד צברי: קיבלנו את המקום לשבת שמה.

כ.ה. מימון: אוהלים קיבלתם.

העד צברי: לא.

כ.ה. מימון: לא אוהלים?

העד צברי: חפיס.

כ.ה. מימון: חפיס.

העד צברי: צריפים.

כ.ה. קובל: עכשיו לפי מה שנמסר לנו אתה עבדת במטבח של המחנה.

העד צברי: כן.

כ.ה. קובל: נכון?

העד צברי: כן.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: ובבישול אוכל לעולים.

העד צברי: בבישול אוכל.

כ.ה. קובל: ובשעות אחר הצהרים אתה עבדת או עזרת או עסקת בקבורה.

העד צברי: היינו הולכים לעזור בקבורה בכסף. היו משלמים לנו 5 לירות או 7 לירות אז בשביל כל קבר.

כ.ה. מימון: בשכר.

העד צברי: היינו ארבעה או חמישה איש.

כ.ה. קובל: כולם מהמחנה?

העד צברי: כולם מהמחנה כן.

כ.ה. מימון: מי היה האחראי?

העד צברי: אחראי אחד היה אבל אני לא בטוח שהוא עוד בחיים.

כ.ה. מימון: שמה?

העד צברי: שעוד הוא בחיים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: לא לא אבל מי היה?

העד צברי: מבלד אל עוד.

כ.ה. מימון: אבל הוא מהעולים?

העד צברי: מהעולים כן.

כ.ה. מימון: הוא היה שייך לחברה קדישא?

העד צברי: מועמד שמה. אין חברה קדישא. עוד לא היה חברה קדישא.

כ.ה. מימון: עוד לא היה. אבל הוא היה ממונה על הקבורה.

העד צברי: היה ממונה על הקבורה וממונה על הכל מה שעושים.

כ.ה. קובל: עכשיו תספר לנו בבקשה איך היה מתנהל התהליך הזה. אתם
מאיפה הייתם לוקחים את המתים?

העד צברי: את הקבורה יש חפיס. עשו אותו בשביל מתים.

כ.ה. קובל: חדר מתים.

העד צברי: חדר מתים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: חדר טהרה.

העד צברי: חדר טהרה כן. ואחר כך היינו לוקחים את הארגזים משמה.

כ.ה. קובל: הם היו בארגזים?

העד צברי: ארגזים. לא שם,

כ.ה. קובל: גם מבוגרים וגם ילדים?

העד צברי: גברים וילדים. לא שם לא כתוב לא זה לא זה. ארגז ריק
לא יודעים מה יש בו.

כ.ה. מימון: כל המתים היו בארונות קבורה?

העד צברי: בארונות כן.

כ.ה. מימון: כל המתים?

העד צברי: איזה כל המתים?

כ.ה. מימון: כל מי שמת?

העד צברי: מי שמת.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: בא עם ארון?

העד צברי: היו עושים לו ארון אפילו הילדים.

כ.ה. מימון: כן?

העד צברי: כן.

היו"ר: תסלח לי אתם באתם לחדר המתים. ראיתם שם גופות או רק ארונות?

העד צברי: ארונות. אמרתי אני מדבר עברית לא מדבר, מה שאני ראיתי,

היו"ר: אני לא כל כך מדבר עברית.

העד צברי: אומרים לנו זה ארון המת תקחו אותו. לא יודעים מה יש בפנים.

היו"ר: אתה בכלל לא ידעת אם יש,

העד צברי: לא ידענו. לא פתחנו.

היו"ר: אם יש ילדים שם שמתו.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: לא ידענו לא פתחנו לא רשום. לא המשפחה לא זה שום דבר.

היו"ר: הגד לי חדר המתים,

העד צברי: מחדר המתים לבית הקברות אחרי המוות.

היו"ר: תענה לי על שאלות. חדר המתים היה קרוב,

העד צברי: במחנה.

היו"ר: למרפאה?

העד צברי: רחוק מהמרפאה מבית תינוקות.

היו"ר: זאת אומרת,

העד צברי: קצת למטה קצת למטה.

היו"ר: מחוץ למחנה.

העד צברי: לא הוא במחנה.

היו"ר: במחנה אבל בקצה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: בקצה של המחנה. החדר הזה של המתים.

היו"ר: עכשיו אתם לקחתם את הארונות לקבורה לאיזה מקום?

העד צברי: מהמקום. מהחפיס הזה.

כ.ה. קובל: לאן?

העד צברי: לבית הקברות.

כ.ה. קובל: איפה זה היה?

העד צברי: עשו בית קברות אחרי המחנה שמה.

כ.ה. מימון: מה זה אחרי? מדרום מצפון?

העד צברי: לכוון שם. אנחנו לא יודעים בארץ.

היו"ר: רגע זה היה בית קברות רשמי? זאת אומרת שכולם היו?

העד צברי: לא רשמי.

היו"ר: רק של המחנה?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: עשו שטח והתחילו לקבור.

היו"ר: בשביל המחנה?

העד צברי: אחרי המחנה, אחרי הגשר.

היו"ר: כן אבל בשביל אלה שמתו במחנה.

העד צברי: כן.

היו"ר: לא באו אנשים מהחוץ.

העד צברי: לא לא. לא היה. לא יודעים אחרי מה שהלכנו משמה אם הם
 פיתחו או לא פיתחו לא יודעים.

כ.ה. קובל: כמה אנשים היו מובילים את ארון הקבורה?

העד צברי: אמרתי לך ארבע חמש.

כ.ה. קובל: ארבע חמישה.

העד צברי: לא יותר. מה שרשום רשום. אין לי מה להוסיף ואין לי מה
 להוריד.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: אתה אומר שלא ראית אם היתה בפנים גופה או לא היתה.

העד צברי: לא ראינו כלום. לא פתחנו. לא ידענו שום דבר.

כ.ה. קובל: אבל לפי המשקל שהרמתם.

העד צברי: אם זה ילד כמה עולה המשקל,

כ.ה. קובל: אבל אתה אומר שהיו גם מבוגרים.

העד צברי: מבוגרים כן. בטח מבוגרים. פה קוברים משהו אחר והילד
משהו אחר.

כ.ה. קובל: מה זה משהו אחר?

העד צברי: הילד כמה, כמה משקל הילד?

כ.ה. קובל: אבל היית מוביל גם ארגזים של מבוגרים.

העד צברי: הולכים. מבוגרים הולכים בטח. ארבע אנשים חמישה אנשים.

כ.ה. קובל: כי זה היה כבד.

העד צברי: מבוגר כבד בטח כבד. מה,

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: סליחה אדון צברי אתה תימני?

העד צברי: אני תימני כן.

כ.ה. מימון: טוב אנחנו יודעים שלפי המנהג גם התימנים עושים
טהרה. אתה גם אמרת שהיה חדר טהרה.

העד צברי: אנחנו.

כ.ה. מימון: רגע סליחה. נניח שמבוגר נפטר. אתה אומר 4 5 אנשים
לקחו את הארון. אבל משפחות היו שמה?

העד צברי: מוכן, היה מוכן.

כ.ה. מימון: מה מוכן? מי הכין?

העד צברי: שמה. היו עושים,

כ.ה. מימון: לא לא דבר ברור.

כ.ה. קובל: אבל אתה לא עונה לשאלה.

העד צברי: היו עוד אנשים שמה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: מי מי עשה? מי לא רחצו את המת?

העד צברי: לא יודעים. אנחנו לא היינו,

כ.ה. מימון: אם אתה לא יודע תגיד שאתה לא יודע. זאת אומרת חדר
הטהרה הזה,

העד צברי: אנחנו מגיעים ארון מוכן.

כ.ה. מימון: ארון עם,

היו"ר: עם המת בתוכו.

כ.ה. מימון: עם המת בתוכו?

העד צברי: ארון מוכן.

כ.ה. מימון: ואף פעם לא פתחו את הארון משפחות?

העד צברי: לא פתחנו לא עשינו לא שום דבר. כלום כלום.

כ.ה. מימון: עכשיו תאמר לי לגבי בית הקברות. אתה יודע שעל יד
היום על יד המחנה שהיה בעבר יש בית קברות.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: לא יודע. היום 50 שנה,

כ.ה. מימון: סליחה בבית הקברות הזה קברו? או במקום אחר?

העד צברי: אחרי המחנה.

כ.ה. מימון: אתה היום אתה יודע איפה זה?

העד צברי: לא אני חמישים שנה לא ראיתי את המקום בכלל. ממתי שיצאנו מהמחנה לא נכנסתי שום דבר.

כ.ה. מימון: אדון צברי יש לי הרגשה שאתה לא מוסר לנו את כל מה שאתה יודע. ממה אתה פוחד?

העד צברי: אני לא פוחד. ממה?

כ.ה. מימון: למה אתה לא עוזר לנו לקבל פרטים נוספים?

העד צברי: אבל המחנה בית הקברות היא אחרי המחנה. היום אני 50 שנה אני עוד לא ראיתי, לא ראיתי אחרי מה שיצאנו מהמחנה.

כ.ה. מימון: כי אנחנו פעם ראשונה שומעים שאת המתים אז בימים ההם גדולים וקטנים הביאו בארונות. אנחנו לא זוכרים דבר כזה. אנחנו יש לנו מקרים שנתנו להורים את הילד בתכריכים. אני פעם ראשונה אנחנו פעם ראשונה שומעים וזה חשוב לדעת.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: בתימן כן. אבל פה בארץ,

כ.ה. מימון: לא בתימן אני מדבר פה.

העד צברי: פה אני לא ראיתי. כל מה שהייתי בתשעה חודשים לא
ראיתי. אני אמרתי.

כ.ה. קובל: לא ראית בתכריכים ראית רק ארונות?

העד צברי: רק ארונות. אני לא ראיתי אמרתי בפרוש בעברית לא ראינו
לא פתחנו לא עשינו שום דבר.

כ.ה. קובל: מי היה הולך חוץ מנושאי הארון מנהל של המחנה היה בא?

העד צברי: מי שהוא היה האחראי הוא בא איתנו.

כ.ה. מימון: ומשפחות?

העד צברי: המשפחות לא ראינו משפחות אפילו.

כ.ה. קובל: אף פעם לא ראית משפחות?

העד צברי: אני אמרתי דיברתי עברית. מה שרשום,

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: לא לא אנחנו נשאל אפילו שלוש פעמים וארבע פעמים.

העד צברי: לא ראינו משפחות. לא ראינו שום דבר.

כ.ה. קובל: לא ראיתם משפחות.

העד צברי: לא.

כ.ה. מימון: מה שמענין שאתה כתבת לועדה,

העד צברי: לא עשו אפילו אבל לא היו עושים לאלה שהיו מתים.

כ.ה. מימון: אדון צברי הרי אתה הגעת אלינו כתוצאה ממכתב שכתבת לנו.

העד צברי: כן.

כ.ה. מימון: אתה אמרת ששימשת בנוסף לעבודתך עם אחיך וכו' וביקשת אודה לכם באם תזמנו אותי למסור עדות כל מה שידוע לי מה שראיתי במו עיני.

העד צברי: כן.

כ.ה. מימון: אחר כך כשהזמנו אותך אז נאמר לנו על ידי החוקרים שאתה מסרב לבוא.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: מה אני מסרב?

כ.ה. מימון: הרי אתה כתבת לנו מכתב. אנחנו הזמנו אותך בשביל
לשמוע פרטים.

העד צברי: זה הפרטים מה שאני מדבר.

כ.ה. מימון: ואז בטלפון אמרת שאתה לא מעוניין.

כ.ה. קובל: לא מעוניין לבוא.

כ.ה. מימון: ואחר כך שלחנו אליך את החוקרים. ורק אז הואלת לבוא.

העד צברי: רשמתי לכם מה שאני דיברתי אותו המלים. אותו המלים. לא
השתנה אפילו מילה אחת.
אני אדוני השופט אמרתי אני מה שרשום לא יכול להוסיף
מילה אחת ולא מילה אחת יותר.

כ.ה. קובל: כשכתבת את המכתב שלך לועדה וביקשת לבוא ולהופיע
לספר.

העד צברי: זה הסיפור.

כ.ה. קובל: מה רצית לספר?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: זהו.

כ.ה. קובל: רק את זה שעבדת ואתה,

העד צברי: זה מה שאני, שאתם אמרתם עכשיו ואתם מתחילים את הסיפור
של מה שכתוב שם.

כ.ה. קובל: כן?

העד צברי: ואני אמרתי מהתחלה אני לא יכול להוסיף מילה אחת לא
מילה ולא מאה מילה. אותו דבר. אם אני כתבתי שמה, ואני
יכול לדבר עכשיו מילה אחת לא יותר. אני לא יכול לדבר
מאה מילים.

כ.ה. קובל: מי עוד היה איתך?

העד צברי: איפה?

כ.ה. קובל: כשאתם הייתם,

העד צברי: היו אנשים אני לא יודע עוד חיים או לא חיים. הם
התפזרו הם התפזרו.

כ.ה. קובל: אתה לא זוכר אף אחד?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברני: אני עוד לא זוכר אף אחד. היום 50 שנה 52 שנה. מי זוכר?

כ.ה. קובל: אתה לא זוכר במקרה בלי קשר לתפקידה הזה שלך,

העד צברני: בלי בלי לא זוכר.

כ.ה. קובל: תקשיב רגע. עוד לא שאלתי את השאלה.

העד צברני: כן.

כ.ה. קובל: אתה לא זוכר, מאחר ועבדת גם במטבח בבוקר. ואתה בעצמך אתה היית שם בעין שמר. משפחות שהיו מתרוצצות במחנה לחפש את בני המשפחה שלהם.

העד צברני: זה כן. אני ראיתי. ואני אמרתי והם היו מתרוצצים במחנה. היו אומרים היא היתה הולכת להניק אותו בבוקר לפעמים אומרים לה או חולה או מת. ולא חולה ולא מת.

כ.ה. קובל: לא הצעת להם תבואו תראו אולי הוא נמצא באחד הארונות האלה בחדר המתים?

העד צברני: לא. אנחנו לא דיברנו כלום. אף אחד לא הסביר לנו מה להגיד. אף אחד לא דיבר איתנו.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: לא לא צריך להסביר מה להגיד.

העד צברי: שום דבר אף אחד לא אמר לנו להגיד כלום.

כ.ה. מימון: תגיד מר צברי כשמת אדם מבוגר הרי אנחנו יודעים שבמחנה שמה מרבית התושבים תימנים הם דתיים. אז ישבו שבעה והתפללו. ונהגו על פי הלכות של עם ישראל.

העד צברי: נכון.

כ.ה. מימון: אז כשאדם מבוגר היה אז המשפחה לא השתתפה בהלוויה?

העד צברי: מלפני 50 שנה אדוני השופט לפני 50 שנה אף אחד לא יודע מה לעשות.

כ.ה. מימון: לא. אבל ספר מה היה אז. לא ישבו שבעה אז? לא התפללו בבית האבלים?

העד צברי: אדוני השופט אפילו הדוד שלי אח של אבא שלי מת לא ישבו אפילו שעה.

כ.ה. קובל: למה?

העד צברי: למה? במחנה מי יכול לשבת. אין אף אחד.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: אנחנו דוקא שמענו שכן ישבו.

העד צברי: אף אחד לא מכיר את השני. זה מעירק וזה מזה. וזה מפה וזה מזאת. מי המשפחה תשב לבד? הדוד שלי אח של אבא שלי,

כ.ה. קובל: לא היו הרבה עולים מתימן בעין שמר?

העד צברי: היו הרבה מפוזרים. היו הרבה. אף אחד לא מכיר את השני. גם פה אני לא מכיר,

כ.ה. מימון: תגיד מר צברי אנחנו ביקרנו בבית קברות בעין עירון. אתה יודע איפה זה?

העד צברי: איפה זה?

כ.ה. מימון: לא רחוק משם. בכרכור.

העד צברי: כרכור לא.

כ.ה. מימון: ואנחנו שמענו שם מפי האחראי שהיתה שם חלקה שנסחפה על ידי הגשם של ילדים תימנים.

העד צברי: אמרתי לך,

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: אז אתם קברתם רק בסביבות המחנה ולא בעין עירון?

העד צברי: אחר כך מה שלקחו רק אחרי המחנה.

כ.ה. מימון: אתה לא השתתפת בהלוויות בכרכור.

העד צברי: לא. אף פעם. מה שאני דיברתי דיברתי את האמת. לא הכרנו שום דבר. אחר כך יצאנו מהמחנה 50 שנה לא יודעים.

כ.ה. מימון: היו עושים אשכבה בקבר?

כ.ה. קובל: מי היה מתפלל?

כ.ה. מימון: מי היה עושה את זה.

כ.ה. קובל: מי היה מתפלל על הקבר בזמן הקבורה?

העד צברי: אגיד לך אדוני השופט אין שום דבר לא היה,

כ.ה. מימון: מה סתם קברו בלי קדיש בלי כלום?

העד צברי: כלום ככה. אף אחד לא אמר לכם מה לעשות.

כ.ה. קובל: לא היה אף אחד מחברה קדישא?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: אפילו התימנים הראשונים,

כ.ה. מימון: אבל למה צריך להגיד להם כל תימני יודע בדיוק את
הנוהל.

העד צברי: לא היו מסבירים לאחרונים. אף אחד לא היה מבין עברית.
אף אחד לא היה מבין זה.

כ.ה. מימון: אבל אשכבה וקדיש זה לא עניין של עברית.

העד צברי: אמרתי לך אף אחד,

כ.ה. מימון: אתה רוצה להגיד לי שקברו,

העד צברי: אם יש עשרה אולי אני לא יודע אם יש עשרה או,

כ.ה. מימון: אתה רוצה להגיד לי שקברו לא על פי דין ישראל?

העד צברי: על דין ישראל. קברו,

כ.ה. מימון: רגע. ולא אמרו קדיש המשפחה?

העד צברי: שמנו על האדמה כיסינו והלכנו הבית.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: בלי אשכבה, בלי קדיש?

העד צברי: בלי שום דבר בלי. אמרתי לך אדוני מה שיש רשום זה עוד פעם,

כ.ה. מימון: זה מאד תמוה הדבר הזה.

העד צברי: זה אמת ויציב היו אנשים לא יודעים כלום. כלום כלום. נכנסו כמו,

כ.ה. מימון: אבל זה מבית אבא בא כל אדם דתי. גם אני תימני. אני יודע מה זה.

העד צברי: בסדר אתה תימני.

כ.ה. מימון: איך יכול להיות שקברו,

העד צברי: זה היה 'מן אל ביידה',

כ.ה. מימון: נו אז מה מן אל ביידה ומזה?

העד צברי: אף אחד לא הלך לשני. לא מכיר את השני.

כ.ה. מימון: אבל לא אמרו קדיש בקבר?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: אמרתי לך דוד שלי אח של אבא שלי לא אמרנו כלום. אפילו
שבעה לא עשו אין.

כ.ה. קובל: אדון צברי האח שלך סעדיה,

העד צברי: סעדיה כן.

כ.ה. קובל: אתה במכתב שלך אמרת שהוא העיד פה.

העד צברי: כן זה לקחו לו מחשד.

כ.ה. קובל: מחשד. הוא העיד פה מזמן?

העד צברי: הוא היה פה שמעתי שבאו הילדים שלו. בעליה שלנו. הילדה
בת שבעה חודשים,

כ.ה. קובל: זה אני לא, זה כבר שמענו. אז אתה ידעת על הועדה
הזאת.

העד צברי: ידעתי.

כ.ה. קובל: כבר מזמן.

העד צברי: בזמן העליה כן.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: ידעת שיושבת ועדה ושוקרת את הנושא הזה.

העד צברי: מתימן.

כ.ה. קובל: לא פה פה. אנחנו הועדה הזאת.

העד צברי: כן?

כ.ה. קובל: ידעת כבר מזמן שהועדה הזאת יושבת?

העד צברי: שמעתי שהם באו הילדים שלו לפה. גם הוא היה.

כ.ה. קובל: אז אני שואלת אתה פנית לועדה הזאת שנתיים וחצי אחרי
שהתחילה לפעול.

העד צברי: כן.

כ.ה. קובל: וביקשת להעיד בפנינו. זה היה רעיון שלך או מישהו?

העד צברי: רעיון שלי.

כ.ה. קובל: רעיון שלך.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: אמרתי אבא שלהם לא רוצה עוד לדבר. האחים שלי גם כן לא רוצים לדבר. ילדה בת שבעה חודשים. לקחו אותה בזמן יום העליה,

כ.ה. קובל: אבל זה הילדים שלו כבר העידו כאן.

העד צברי: יום שעלו לכאן לארץ אמרו להם תביאו אותה אנחנו ניתן לכם לארץ. אחר כך חודש ועוד חודש ואנחנו היינו שואלים הולכים לשאול במזכירות בעין שמר. יצאנו להתישבו.

כ.ה. קובל: ומי כתב בשבילך,

העד צברי: לא חיה ולא מתה.

כ.ה. קובל: מי כתב בשבילך את המכתב? אתה כתבת אלינו מכתב.

העד צברי: לא. זה מה שבאו לרשום לחקור.

כ.ה. קובל: לא לא מה שבאו לרשום. ליאון תראה לו בבקשה.

כ.ה. מימון: הנה המכתב בחתימה שזה,

העד צברי: אני לא כתבתי מכתב.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: אני רואה שזה לא אתה כתבת.

העד צברי: זה משהו,

כ.ה. קובל: מי כתב את זה?

העד צברי: צוברי משיכון מזרחי. זה אחד,

כ.ה. מימון: מאיפה משיכון מזרחי?

העד צברי: צוברי משיכון מזרחי.

כ.ה. מימון: איזה שיכון מזרחי?

כ.ה. קובל: הוא בא אליך והוא כתב את זה?

העד צברי: אהה??

כ.ה. קובל: הוא בא אליך?

העד צברי: כן.

כ.ה. קובל: הביתה?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: כן.

כ.ה. קובל: וכתב את זה?

העד צברי: כן.

כ.ה. מימון: מי זה עורך דין צוברי?

העד צברי: צוברי קוראים לו אני יודע?

כ.ה. מימון: תגיד אתה יודע גם איך קברו שמה היו שורות, האם קברו
כל אחד לבד? הילדים?

העד צברי: בבית הקברות הזה היו קוברים ילדים בשורות.

כ.ה. מימון: בשורות כן.

העד צברי: הגדולים שורה.

כ.ה. מימון: וקברו כמה ילדים יחד?

העד צברי: מה זה יחד?

הינו"ר: באותו קבר?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: באותו קבר?

העד צברי: מי אומר?

כ.ה. מימון: אני שואל.

העד צברי: לא. מה פתאום?

היו"ר: כל אחד לחוד.

העד צברי: כל אחד לחוד. אבל אמרתי לא פתחנו ארגזים לא ראינו לא שם משפחה בארגז, לא שם נפטר.

היו"ר: טוב אבל,

העד צברי: אנחנו לא יודעים.

היו"ר: אבל אתה אמרת שבשבוע מתו שלושה ארבעה ילדים איך אמרת את זה אם לא פתחתם ארגזים אתם לא יודעים כמה ילדים כמה גדולים וכו'.

העד צברי: לא פתחנו ארגזים. ארגז קטן אז אדוני השופט הארגז הקטן של הילד כזה. חצי מטר. ארגז גדול שני מטר. מה אני מטושטש או מה? כמה ארגז של הילד? 60 ס"מ 70 מאה. גדול

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

זה שני מטר, זה מטר ושמונים מטר וששים. איפה אנחנו
הגענו?

כ.ה. מימון: יש עוד אנשים שצברי ביקש אותם, כתב להם מכתב כזה?
צוברי?

העד צברי: לא יודע.

היו"ר: נכון שקודם לא רצית לתת עדות ואחר כך ביקשת שמישהו
יכתוב לך את זה. מה קרה אתה פתאום,

העד צברי: אני אמרתי יבוא מישהו ואני אדבר לפניו ואשלח לוועדה.

כ.ה. מימון: איזה ועד?

היו"ר: ועדה.

העד צברי: ועדה.

כ.ה. מימון: לא הוא אמר שבא מישהו מהועד.

העד צברי: ועד מושב.

כ.ה. קובל: בא מישהו מהועד במושב?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: אמרתי ועדה.

כ.ה. מימון: לא אבל מי זה שכתב לך אתה אומר צוברי. מה אתה חותם
על מסמכים ככה בלי לדעת מי כותב לך את המסמך? מי זה כתב
לך מה שמו?

העד צברי: צוברי צוברי קוראים לו.

כ.ה. מימון: צוברי מה?

כ.ה. קובל: איפה הוא גר אצלכם?

העד צברי: לא במזרחי.

כ.ה. מימון: אתה חותם ככה על מסמכים שאתה לא מכיר אנשים?

העד צברי: מי? אני?

כ.ה. מימון: אתה אומר אתה לא יודע.

כ.ה. קובל: מה פתאום בא אליך צוברי?

העד צברי: אני לא חתמתי.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: הנה החתימה שלך.

העד צברי: באו שני אנשים אלי. רשמו, חקרו דיברו.

כ.ה. מימון: לא זה החוקרים שלנו.

העד צברי: הם חוקרים שלכם.

כ.ה. מימון: לא. אבל אתה חתמת על בקשה אלינו מישהו הכין לך את
המכתב וחתמת שאתה רוצה שאנחנו נחקור אותך.

העד צברי: אולי צוברי.

כ.ה. מימון: אבל מי זה צוברי?

העד צברי: רשום אצלכם אני לא יודע.

כ.ה. קובל: לא לא רשום אצלנו. אנחנו רוצים שאתה תגיד לנו.

העד צברי: יש שני אנשים באו. הראשון או השני? השני בא לפני חודש
וחצי,

כ.ה. מימון: לא זה הוא מדבר על החוקרים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: הראשון לפני כמה חודשים.

כ.ה. קובל: מאיפה הגיע אליך הראשון פתאום? איך הוא ידע שאתה
היית קברן?

העד צברי: היינו מדברים על זה היינו במסיבה ומדברים על זה.
ומדברים על הילדים ומדברים בתימן מה היה בתימן. מה עשו.

הנו"ר: תראה לו את זה תשאל אם זו החתימה שלו אם הוא חתם.

העד צברי: זה החתימה שלי אמר לי תחתום. זו החתימה שלי כן. זה
החתימה שלי.

הנו"ר: ומי כתב את זה?

העד צברי: אמרתי לך אחד מהאלה מהחוקרים שלכם מה ששלחתם.

כ.ה. קובל: לא אחד מהחוקרים שלנו.

כ.ה. מימון: החוקרים הגיעו בעקבות המכתב.

העד צברי: הראשון היה צוברי והשני אני לא יודע מה.

כ.ה. קובל: הראשון צוברי?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

העד צברי: כן.

כ.ה. קובל: הוא בא לבד?

העד צברי: עכשיו אני לא יודע.

כ.ה. מימון: חבל שלא פרשת בפנינו את מה שאתה יודע.

העד צברי: ואם אתה תאמין לי מה שאני דיברתי זה אמת ויציב. אבל
יש לי מילה אחת אני רוצה לדבר. אם יש עוד מהשלטון של בן
גוריון. יגידו את האמת. הם ידברו את האמת מי יותר טוב.

כ.ה. מימון: ואתה לא צריך להגיד את האמת?

העד צברי: אנחנו דיברנו את האמת. מה שראינו מה ששמענו מה שעשו
אדוני היו מנצלים את התימנים בכסף וזהב. תכשיטים בחשד.
והעין שלי ראתה. אומרים (לא ברור) על האוירון.
אוניה שלמה ספרים יש לי ספר היה היום אול היום 250 אלף
עולה באוניה והלך והלך. שלנו שלנו של אבא שלי.

היו"ר: טוב תודה רבה לך.

העד צברי: בבקשה. עשו פשע מהתימנים. בזמן שירדו ואף אחד לא
הסביר להם מה לעשות והלכה את הכסף שלהם.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

עדותו של פרופסור בן ציון ורבין - תיק 13/98

היו"ר: בתיק 13/98 ואני מזכיר לך פרופסור ורבין שעליך לומר את האמת את כל האמת ורק את האמת.
 פרופסור ורבין אתה נמצא פה משום שביקשת,

כ.ה. קובל: לא. מישהו הזכיר בעדותו את שמו של פרופסור ורבין ובעקבות כך נשלחו החוקרים.

היו"ר: כן. מישהו המליץ על הזמנתך לחקירה.
 ומתוך הרשום אצלנו אתה בשנים 49 עד סוף 51 ניהלת את מחלקת הילדים בבית החולים הדסה כנראה בתל אביב כן?

פרופסור ורבין: עד 81. אולי יורשה לי בדיוק לומר תאריכים.
 אני בנובמבר 48 התבקשתי ליסוע לצרפת למחנה של עולי צפון אפריקה. ושם שימשתי עד פברואר 49 כמנהל רפואי של בית חולים שנפתח שמה.

לצערי קיבלתי מברק מהבית שאבא שלי חולה ואי לכך נאלצתי לחזור ארצה. ואז פרופסור גרושקה שהיה ממונה על בריאות העולה פנה להנהלת בית חולים לשלוח אותי בחזרה לאחר מותו של אבי. אבל הנהלת בית חולים סירבה כי אז מוניתי למנהל מחלקה. ושימשתי כמנהל מחלקה עד 1981. עד צאתי לגימלאות.

כ.ה. מימון: מחלקה בהדסה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: בהדסה. ב-1952 מרץ נסעתי לארצות הברית להשתלמות עד אוגוסט 1953. זה אינפומרציה כרונולוגית. ואז חזרתי לעבודה. זאת אומרת מפברואר 1949 עד 1952 הייתי במחלקה ולפני כן הייתי במחלקה. אלה הם התאריכים.

היו"ר: האם המחלקה היה לה קשר עם ילדים? זו היתה מחלקת ילדים?

פרופסור ורבין: כן. היינו שתי מחלקות בשעתו. בכל מחלקה 50 מיטות ילדים. צריך רק להזכיר לועדה שבאותה תקופה סך מחלקות הילדים או סך מיטות אשפוז של ילדים בכל הארץ היה בסביבות 200 ומשהו. מזה מאה מיטות בבית החולים העירוני הדסה תל אביב.

כ.ה. קובל: מחצית.

פרופסור ורבין: לאחר מכן נוספו בתי חולים נוספים.

היו"ר: כמעט מחצית המספר של כל הילדים בארץ.

פרופסור ורבין: נכון.

כ.ה. מימון: כשאתה אומר הדסה תל אביב אתה כולל גם את הסניף בראש

העין?

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פתחת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: לא לא.

כ.ה. מימון: לא כולל.

פרופסור ורבין: בית חולים עירוני הדסה תל אביב שנקרא בשעתו
הדסה.

כ.ה. מימון: כי אתה יודע שהיה גם סניף בראש העין.

פרופסור ורבין: לא לא. ראש העין זה נפתח לאחר מכן לא באותה
תקופה שעליה אני מדבר. ראש העין היה לה מנהל נפרד.
דוקטור מנדל. דוקטור מטות. אבל מאה מיטות היו בבית
החולים העירוני ברחוב בלפור, 100 מיטות. עם גבור העליה
נפתחה מחלקה נוספת כהכרח לקבלת שפע, לא הייתי אומר שפע
ילדים מספר הילדים שהגיעו. ואז נפתחה מחלקה נוספת של
ילדים בערך 50 40 מיטות.

כ.ה. מימון: באיזה שנה?

פרופסור ורבין: ב-1948/9.

כ.ה. קובל: המחלקה הנוספת מחלקה ג'?

פרופסור ורבין: נכון.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

היו"ר: עכשיו אולי אתה יכול להבהיר לנו לפקוח את עינינו ביחס למקור שממנו אתם קיבלתם ילדים למחלקות שלכם.

פרופסור ורבין: כן. קודם כל ישר בשדה התעופה. היו ימים שהיו מגיעים שניים שלושה,

היו"ר: אפשר לומר שאתה משדה התעופה אתה מדבר על ילדים תימנים.

פרופסור ורבין: בדרך כלל לשדה התעופה באו ילדי תימן. ילדי צפון אפריקה הגיעו באוניות לחוף חיפה וכד'. המטוסים שהגיעו או העליה שהגיעה במטוסים היתה רובה ככולה ילדי תימן.

היו"ר: וקיבלתם משדה התעופה ישירות ילדים.

פרופסור ורבין: בחלקם ישר משדה התעופה. אמבולנסים היו מגיעים עם עשרות ילדים בהתאם למציאות. חלק מהילדים היו באים ממחנות העולים. וחלק במידה והיו כבר מעברות מחנות העולים שהפכו להיות למעבורות הגיעו מהמעבורות. וייתכן שפה ושם גם ילדים ילדי תימן שהספיקו להשתקם אצל קרובי משפחה או מחוץ לזה. אבל העליה המלאי העיקרי היה משדה התעופה ישירות וממחנות העולים.

כ.ה. קובל: בשדה התעופה האם ידוע לך פרופסור ורבין אם בשדה התעופה היה מיון רפואי של רופאים אשר קבע אלה יכולים ללכת עם משפחותיהם ואלה מיד לאשפוז.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבינן: נכון. בשדה התעופה בדרך כלל היו אחיות מוסמכות ואחיות סוציאליות. וייתכן שפה ושם היה גם מטוס מלווה על ידי רופא כי היו רופאים בעדן שטיפלו בהם. אבל בעיקר העובדות הסוציאליות והאחיות ראו את מצב התינוקות הייתי אומר לפעמים המדאיג במיוחד, המסוכן במיוחד והם היו מפנים אותם ישר לבית החולים.

כ.ה. מימון: הם עשו מיון בעצם בשדה התעופה.

פרופסור ורבינן: נכון. חלק מהילדים שהתקבלו או הייתי אומר אפילו רובם נשארו הייתי אומר לאשפוז כי אפשרויות של אשפוז היו די מצומצמות בשפע כזה של ילדים המילה שפע לא במקומה במקרה זה. אבל אותם הילדים שהצוות הרפואי לא ראה הכרח בדבר היה מפנה אותם למחנות העולים. אבל רוב רובם של הילדים אושפזו עד איזה שהוא שיפור במצבם כי כולם היו זקוקים באופן דחוף לעירוויי נוזלים לעירוויי דם לתרופות וכדומה.

כ.ה. קובל: איזה צורת רישום ליוותה את הילדים האלה שהגיעו משדה התעופה ישר לבית החולים.

פרופסור ורבינן: אם מותר לי לומר צורת רישום די לא משכנעת. חלק מהילדים באו עם שמות ברורים במידה ונמסרו על ידי ההורים. חלק מהילדים באו עם שם משפחה בלבד או עם שם

- ◆ -

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרטי בלבד. או עם שם ההורים בלבד. על כל פנים כל ילד וילד שהתקבל על גיליון המחלה שלו בקבלת החולים בתוך המחלקה נרשם איזה שהוא פרט מסוים מזהה. אם הוא בא ממחנה כלשהו אז נרשם שם המחנה. עם פרטים נוספים. אם הוא בא ישר משדה התעופה אז נרשמו אותם השמות שנמסרו לנו. אנחנו לא יכולנו אם הוא בא על ידי הורים גם זה קרה אבל לעתים רחוקות אז מובן מאליו שהשם נמסר על ידי ההורים. אם הוא בא על ידי העובדות הסוציאליות או האחות השמות היו עד כמה שניתן. בשם זה הוא נכנס למחלקה. ובשם זה הוא שוחרר במידה והוא שוחרר. ובשם זה נכתבה גם תעודת הפטירה.

היו"ר: כן אבל על מה נרשמו השמות? על גליונות נייר או אולי על הידיים? או על,

פרופסור ורביץ: השמות שנמסרו לנו?

היו"ר: כן.

פרופסור ורביץ: בגליון העברה.

היו"ר: היה גליון עם רשימת שמות.

פרופסור ורביץ: אצלנו כל תינוק ותינוק כל ילד וילד נפתח לו תיק רפואי כפי שאנחנו נוהגים עם כל אחד.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: כן. אבל זה בבית החולים. אבל כשהילד מגיע משדה התעופה אם היה לו איזה רישום עליו על ידו, או גליון בידי נהג האמבולנס.

פרופסור ורבין: חלק כן וחלק לא. חלק כן וזה אני זוכר בוודאות. חלק כן וחלק לא.

היו"ר: עכשיו נבוא אל הקצה השני של הטיפול. הילד הבריא. איך הוא עזב את המחלקה למי הוא נמסר?

פרופסור ורבין: הילד הבריא במידה והעובדת הסוציאלית או האחות היתה באה לבית החולים להתעניין במצבו של התינוק היינו אומרים לה גברתי התינוק הזה הילד הזה משוחרר מבחינתנו אנא להסדיר את שחרורו. מהי הפרוצדורה של שחרור הילד מפנים את האחות או העובדת הסוציאלית, ולרוב היינו כבר מכירים את הפרסונל הזה למשרד בית חולים. ואומרים תסדירי את כל הפורמליות בנדון הילד הזה. תעבירי לנו את אישור המשרד ואז או שההורים באים לשחרר אותו או שהעובדת הסוציאלית לוקחת אותו. או אדם מוסמך מטעם רשויות משרד הבריאות או באותה תקופה זה היה אפילו מטעם הסוכנות להעביר את התינוק לאן שהוא שייך.

בינתיים ההורים הלא עזבו את שדה התעופה חלק מהם. לאן הם עברו - אנחנו לא ידענו. תהליך החקירה הזו הוא היה מחוץ לעיסוקו של רופא המחלקה. אז במידה והילד הזה שוחרר

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

ונלקח על ידי האחות או העובדת הסוציאלית אז הם דאגו
 להחזרתו לאותו מקור.
 היו מקרים שתינוקות נשארו במחלקה לא ליום יומיים אלא
 אפילו להרבה יותר זמן. מכיוון שלא ניתן למצוא את הכתובת
 המתאימה.

היו"ר: כן.

פרופסור ורבין: את ההורים המתאימים. אבל בסופו של דבר התינוקות
 האלו עזבו את בית החולים.

היו"ר: אתה יודע לאן נמסרו התינוקות האלה?

פרופסור ורבין: אני יכול לשער או שלראש העין או שלבאר יעקב. או
 שלפרדסיה.

כ.ה. מימון: אבל היו כאלה שנמסרו לויצ"ו.

פרופסור ורבין: היו כאלה שנמסרו לויצ"ו נכון.

כ.ה. מימון: שלא נמצאו ההורים.

פרופסור ורבין: נמצאו בויצ"ו על ידי האחיות היות ולא היתה
 אפשרות לעדכן או לאתר את ההורים. ולא היתה ברירה. אז

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

חלק מהם נמסרו למעונות של ויצ"ו ושם השתדלו להפנות אותם
 לא אנחנו, לא הפרסונל הרפואי.

היו"ר: כן ברור.

כ.ה. מימון: האדמיניסטרציה שהיתה בבית החולים.

פרופסור ורבין: אדמינסטרציה

כ.ה. קובל: אדמינסטרציה של ויצ"ו?

כ.ה. מימון: לא של בית החולים.

פרופסור ורבין: לא. של מחנות העולים לא של ויצ"ו. ויצ"ו היתה
 איך לומר כלי עזר בהסדר של הילדים האלו ששוחררו מבית
 החולים.

בהקשר זה אני רק רוצה לומר שלפעמים אנחנו במקרה זה גם
 אני היינו נקראים לויצ"ו על מנת לאשר אימוץ של תינוק.
 אבל זה היה מחוץ למסגרת העבודה שלנו בבית חולים. ברגע
 שפנתה אם כלשהי משפחה כלשהי וביקשה לאמץ תינוק ברור
 שהיא עברה את כל הפרוצדורות של המוסדות הנכונים עם
 תעודות ובאנו לויצ"ו ואני הייתי בודק את אותו התינוק
 במידה והוא כשיר ובריא ונורמלי ומובן מאליו שהנהלת
 ויצ"ו היתה תמיד בתוך התמונה, אז אישרו את האימוץ אחר
 כד.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

בהקשר זה אני רוצה לומר שבין הילדים שהיו שמה לאימוץ הייתי אומר שאחוז ילדי תימן היה קטן ביותר. ואחוז התינוקות המאומצים של ילדי תימן גם הוא היה מינימלי ומיותר לפרש.

כ.ה. מימון: אבל פה יש איזה שהיא סתירה.

פרופסור ורבין: בבקשה.

כ.ה. מימון: ילדים תימנים לקו בכך שלא, לקו במרכאות שלא נמצאו ההורים שלהם.

פרופסור ורבין: נכון.

כ.ה. מימון: וההגיון אומר שדוקא מתוכם היו צריכים להיות מרבית המאומצים כי אם לא נמצאו ההורים. ואתה פה מוסר בעצם שלפי הערכתך,

פרופסור ורבין: סליחה. קודם כל אותם ההורים שלא נמצאו לא אמרתי שמרביתם נשלחו לויצ"ו, חלק נשלח לויצ"ו אבל תוך כדי העברתם לויצ"ו בסופו של דבר נמצא הסדר באיזה שהוא מחנה עולים או במעברה כלשהי. הלא אם יקוף הזמן הדבר הזה ניתן לביצוע. אנחנו בתוך מסגרת בית חולים עם הדוחק של האשפוז לא יכולנו תוך יום יומיים שלושה לברר לאן התינוק הזה שייך.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

אבל כאשר התינוק אושפז בויצ"ו תוך שבוע או כמה זמן שהוא זה אני כבר לא יודע מה היתה הפרוצדורה התינוק שוחרר מויצ"ו. הם לא נשאר שמה תקופה ממושכת.

כ.ה. קובל: השהות בויצ"ו לגבי אותם ילדים ששוחררו מבית החולים בשלב שטרם נמצאו ההורים שלהם אז השהות בויצ"ו היתה לגביהם מעין שהות גשר.

פרופסור ורבין: פרובזורית.

כ.ה. קובל: עד שימצאו ההורים.

פרופסור ורבין: נכון. ומהם נשאר אי אלו ילדים כמו שהיו ילדים אחרים תינוקות לחד הוריות. אנחנו יודעים את הסיטואציה ואת המציאות. תמיד היו בויצ"ו ילדים שנמסרו או על ידי האם או הורים נפטרו. והיה מוסד קצ'קו ברמת גן.

כ.ה. קובל: אני באמת רציתי לשאול על המוסד הזה קצ'קו.

פרופסור ורבין: בבקשה.

כ.ה. קובל: אנחנו נדמה לי שלא שמענו עליו.

כ.ה. מימון: כן לא שמענו על זה קודם.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: אז זה היה מוסד,

כ.ה. מימון: איך שמו היה?

כ.ה. קובל: קצ'קו.

פרופסור ורבין: על שם קצ'קו התורם שתרם את הבניין הזה. ארגון
 אמהות עובדות. ארגון אמהות עובדות.

כ.ה. קובל: הוא נוהל על ידי ארגון אמהות עובדות?

פרופסור ורבין: כן כן. מוסד יפה ורשמי פרסונל רפואי. שם אושפזו
 גם לא אושפזו אלא נמסרו לאימוץ שם נמסרו לאימוץ ילדים
 להורים שחיפשו אימוץ. אבל לאו דוקא באותה תקופה. גם
 הרבה זמן לאחר מכן זה היה מוסד מיוחד שאישפז שקלט
 תינוקות ילדים בגיל חצי שנה עד גיל שנה שנתיים מכסימום
 וההורים היו מופנים לשם לאחר פרוצדורה של אישורים על
 מנת למצוא את התינוק שמוצא חן בעיניהם.
 אבל ויצ"ו מוסד זה של קצ'קו לא שימש אף פעם כמוסד לילדי
 תימן. באופן פרובזורי פה ושם.
 יותר מזה היו מעונות עובדים של ארגון אמהות עובדות ששמה
 הרבה יותר תינוקות נלקחו לשהות של תקופת מה. אבל זה אני
 כבר לא יכול למסור פרטים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

מה שנוגע לויצ"ו במידה והיו שמה התינוקות ואנחנו אני או חברי נקראנו לבדוק עשינו את זה מחוץ למסגרת התפקיד שלנו הייתי אומר כעבודה צדדית בתוקף היותי רופא.

היו"ר: כאשר אתה אומר שהיו שנמסרו לארגון אמהות עובדות,

כ.ה. מימון: או ויצ"ו,

פרופסור ורבין: לארגון אמהות עובדות היו מוסדות.

היו"ר: איפה היה המוסד של ארגון אמהות עובדות שאליו הייתם מפנים,

פרופסור ורבין: אנחנו לא היינו מפנים.

היו"ר: או לפי הוראת העובדות הסוציאליות.

פרופסור ורבין: את זה אני לא יודע. אנחנו גמרנו את התפקיד שלנו במסגרת התפקיד הקדוש שלנו בילדים. לצערנו לא תמיד הצלחנו כי אחוז התמותה באותה תקופה,

היו"ר: אז זהו עכשיו באים,

כ.ה. קובל: לגבי שיעור התמותה אם בכלל יש איזה שהם נתונים אם יש עכשיו נתונים לגבי שיעור התמותה אז באותה תקופה,

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורביין: כן.

כ.ה. קובל: אולי גם בהתיחס לשעור התמותה בעליות אחרות או במדינות אחרות.

פרופסור ורביין: קודם פרוצדורה מה קורה עם תינוק שנפטר.

תינוק שנפטר או הרופא הבית בדרך כלל כל הרופאים וכל הפרסונל הרפואי הרופאים היו רופאים בעלי אישור תעודה רופא או בממשלת המנדט כי זה היה ב-48/9 שלא הספיקו להחליף את התעודות. או בחלק כשכבר משרד הבריאות שלנו הספיק להנפיק תעודות. על כל פנים כולם רופאים מוסמכים. ולאף רופא לא מוסמך שלא עם תעודה אסור היה לתת תעודת פטירה. ברגע שתינוק נפטר הוא היה מושהה במחלקה למספר שעות או שהיה נבדק על ידי רופא בכיר או על ידי או על ידי אדם שבר סמכא. מוודא בוודאות גמורה שהתינוק הזה נפטר. לוקח את גליון החולה למשרד. רק למשרד ולא בתוך המחלקה. ממלא את פרטי התינוק שהיו או לא על הגליון. כי יותר מזה לא יכול היה לעשות. עד כמה שניתן לפרט את הגיל ואת הנתונים. עד כמה שניתן גם לפרט מקום ממנו שהובא. וכמובן גם האבחנה של הפטירה.

ברגע שכל הפרוצדורה הזו נגמרה תעודת הפטירה נשארה בבית חולים, סליחה במשרד. המשרד היה מודיע או לחברה קדישא בדרך כלל או לעובדות סוציאליות או לאינסטנציות שמהם התינוק הגיע במידה והיתה להם אינפורמציה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

זו היתה הפרוצדורה.

אולי יורשה לי בהזדמנות זו לסטות קצת ולומר במיטב הכרתי ובמיטב מצפוני ובמיטב ידיעתי את כל רופאי הילדים באותה תקופה אלו שנפטרו זכרונם לברכה. ואלו שנשארו בחיים עד 120 שנה. כי אני הייתי מעורה מאד בכל התהליכים הרפואיים ובהחדרה רפואית. מעולם מעולם לא ניתנה תעודת פטירה פיקטיבית. ואני חוזר על זה מעולם. ניגוד אבסולוטי למצפוננו של הרופא למוסר הרפואי שהוא נתון בו. בזה אני מסיים את זה.
 עכשיו לגבי השאלה.

כ.ה. מימון: סליחה לגבי תעודה הפטירה אני רוצה להבין. כי יש לנו קצת בילבול.

כשאתה, בתהליך של רישום של ילד שנפטר היה קודם כל על, היתה אבחנה על גליון הרפואי שלו וחוף מזה היתה תעודה, תעודת פטירה ממש כי היום תעודות פטירה,

כ.ה. קובל: הודעה על הפטירה.

כ.ה. מימון: או שזה רק הודעה על פטירה.

פרופסור ורביין: לא לא.

כ.ה. מימון: אלא טופס

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: טופס פטירה רשמי לא היתה,

כ.ה. מימון: אנחנו יודעים שעד 55 באמת ניתנו תעודות פטירה על ידי המוסדות הרפואיים. זאת אומרת היתה תעודת פטירה ממש מחוץ לגליון ההתנהגות?

פרופסור ורבין: ברור.

כ.ה. מימון: לגליון הרפואי?

פרופסור ורבין: ברור.

כ.ה. מימון: היה טופס,

פרופסור ורבין: סיכמנו שהתינוק או הילד זה וזה נפטר בשעה כזו וכזו. ונסיבות פטירתו כחלק מההודעה הרפואית שלנו.

כ.ה. מימון: ואז מילאו טופס מיוחד?

פרופסור ורבין: במשרד.

כ.ה. מימון: שנקרא תעודת פטירה והרופא היה חותם עליה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: ברור. גם אני הייתי חותם. כל תינוק ותינוק שנפטר לצערנו ואני חוזר על זאת קיבל תעודת פטירה רשמית מיוחדת. לא משהו פרובזורי פה ושם.

כ.ה. מימון: ולא במסגרת הגליון הרפואי.

פרופסור ורבין: לא לא. הגליון הרפואי נשאר במחלקה. הגליון הרפואי בכלל נשאר במחלקה. זה היה רכוש המחלקה. רכוש. חלק מהמלאי המחלקתי לצורך ריביזיה. בהקשר לשאלה שלך.

כ.ה. קובל: כן. אבל עוד בנושא הזה של פטירה. הנוהלים הרופא היה חותם על תעודת הפטירה.

פרופסור ורבין: נכון.

כ.ה. קובל: עכשיו מי היה הגורם או הגוף בבית החולים שעליו היה מוטל התפקיד להודיע למשפחה ולהורים ומה היה נעשה עם גופת הילד עד השלב של העברתו לקבורה ועל ידי מי.

כ.ה. מימון: גם מי נתן את רשיון הקבורה. כי יש הבדל.

פרופסור ורבין: במידה והאחות הסוציאלית או מישהו שמוסמך מטעם המוסדות היה בא למחלקה והיה שואל מה נשמע עם ילד פלוני עם ילד אלמוני. היינו אומרים לו רבותי ילד פלוני אלמוני

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

נפטר. מה איתו? אמרנו אנחנו העברנו תעודת פטירה במשרד תעודת הפטירה מונחת במשרד ובזה התפקיד שלי או של הרופאים נגמר.

לא חקרנו לא יכולנו לחקור. זה לא היה מתפקיד של הרופא לחקור לאן הוא נלקח. המשרד היה מודיע פרט להודעות שאנחנו היינו מודיעים המשרד היה מודיע כפי שאני חוזר ואומר גם לחברה קדישא וגם למחנות העולים או למעברות שמשם כביכול אני אומר כביכול כי אני תמיד היה איזה שהוא חוסר בטחון מסוים מאין התינוק בא לאן התינוק הוחזר.

כ.ה. קובל: היה חדר מתים?

פרופסור ורבין: היה לנו חדר מתים. התינוק היה,

כ.ה. קובל: בקירור או מסדרים כמו שצריך?

פרופסור ורבין: לא לא חלילה וחס. התינוק היה מועטף בתכריכים בהתאם לכך. ומורד לחדר המתים. ולפעמים היו שמה שלושה ארבעה או חמישה ולפעמים יותר מזה תינוקות. ולפעמים היו, וזה מה שמצער לפעמים לא היה ניתן לזהות את מקום ההורים או לאן התינוק שייך. והתינוקות היו נשארים בחדר המתים ימים עד, לא התגברו אנחנו לא התגברו על זה. עד שניתן לזהות את המשפחות את ההורים את המוסדות.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: מבחינה אדמיניסטרטיבית הצוות הרפואי הרופא ומנהל המחלקה והכל סיים את תפקידו ברגע שחתם על תעודת הפטירה.

פרופסור ורבין: נכון.

כ.ה. קובל: והילד בעצם הוצא מהמחלקה.

פרופסור ורבין: נכון.

כ.ה. קובל: נותק הקשר.

פרופסור ורבין: נותק הקשר

כ.ה. קובל: הלוגיסטי.

פרופסור ורבין: אם מישהו מהמשפחה וזה קרה לעתים רחוקות בא למחלקה ואמר הבן שלי נפטר מה השם של הבן שלך? איזה שהוא פרט מזהה אפשר היה לקבל. גיל, שם וכד'. ממה הוא נפטר? אז היינו מוסרים אינפורמציה. אבל זה בדרך כלל היה קורה לעתים רחוקות. לעתים רחוקות. בדרך כלל הקשר שלנו נותק ברגע שהעברנו תעודת פטירה למשרד, במשרד בית החולים. ואני חוזר ואומר תעודות הפטירה היו על טפסים רשמיים רשמיים עם כל פרטי הפרטים. הייתי אומר המשרדיים עשרה עשרים סעיפים שונים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: אנחנו משתמשים במינוח הזה תעודת פטירה כי היום למשל משרד הפנים מנפיק מסמך שמוכתר כתעודת פטירה והוא שונה מהטופס שאנחנו מכירים הודעה על הפטירה שרופא ממלא עם סיבת המוות. וממתי הנפטר מטופל על ידי החולה שזה טופס הרבה יותר רחב ומפורט.

פרופסור ורבין: גברתי גם אז היה טופס שהיה כתוב עליו תעודת פטירה. גם אז היה טופס שהיה כתוב עליו תעודת פטירה זה לא היה גליון כלשהו. זה היה טופס.

כ.ה. מימון: יש לי שאלה שחוזרת לעניין השליטה על הילדים רישום וכל השאר.
 אני לפני כן רוצה לשאול אותך האם היכרת את דוקטור מ.
 ליכטיג?

פרופסור ורבין: איך?

כ.ה. מימון: ליכטיג. ממשרד הבריאות.

פרופסור ורבין: ליכטיג?

כ.ה. מימון: כן.

פרופסור ורבין: כן השם מוכר לי.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: מוכר.

פרופסור ורבין: כן. אני לא זוכר בדיוק את תפקידו אבל השם מוכר לי.

כ.ה. מימון: הוא היה מנהל מחלקה במשרד הבריאות. המחלקה לבתי חולים. אני מחזיק פה מסמך בחתימתו מאפריל 50. בתקופה שבה אתה עבדת. והוא במכתב מפרט שיש מקרים שילדים עזבו את בתי החולים בלי שהגיעו להורים שלהם. והוא כותב כנראה נמצאו אנשים זריזים שהיו מעוניינים לאמץ ילדים. ההורים במרכאות השכולים חיפשו את ילדיהם ואינם. ואין צורך להסביר ולהדגיש שעלינו לעשות את כל המאמצים למנוע הישנות מקרים כאלה ואחר כך יש הוראות בדיוק מה צריך לעשות.

אני רוצה לשאול האם כבר אז היו ואני מדבר על אפריל 50 כבר אז היו לא רק שמועות אלא מקרים של תלונות מגופים שונים מהורים ומאחרים על היעלמות ילדים מבתי החולים.

פרופסור ורבין: סליחה ממתי המכתב הזה של דוקטור ליכטיג?

כ.ה. מימון: אמרתי לך 21.4.50.

כ.ה. קובל: אבל הוא לא מופנה להדסה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: לא. הוא מופנה לכל בתי החולים. לא מופנה להדסה. אני
 לא אומר,

כ.ה. קובל: הוא מופנה לארבעה,

כ.ה. מימון: הוא מופנה לחיפה שזה רמב"ם היום פרדס כץ, דג'אני
 צריפין.

פרופסור ורבין: ברמב"ם בכלל לא היה אז מחלקת ילדים.

כ.ה. מימון: בבקשה?

פרופסור ורבין: בבית חולים רמב"ם בכלל לא היה קיים,

כ.ה. מימון: אני לא אומר רמב"ם אני אומר בית חולים ממשלתי חיפה.
 זה לפי המכתב.

כ.ה. קובל: היתה מחלקת ילדים בשנת 50

כ.ה. מימון: כן היתה.

פרופסור ורבין: ברמב"ם? לא. ברמב"ם לא היתה מחלקת ילדים. מחלקות
 הילדים היו בירושלים. מחלקות הילדים היו בחיפה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: לא לא היה דוקטור פאלק,

פרופסור ורבין: דוקטור פאלק היה בעין שמר. לא בכפר סבא. בעין שמר.

כ.ה. מימון: לא לא אבל הוא היה גם בחיפה.

פרופסור ורבין: גם בחיפה נכון.

כ.ה. מימון: ובר חי

פרופסור ורבין: נכון. בר חי היה קודם בירושלים.

כ.ה. מימון: כן. אבל,

פרופסור ורבין: דוקטור פאלק היה בחיפה. אני יכול לתת לכם שמות של כולם.

כ.ה. מימון: כתוב בית החולים הממשלתי בחיפה. לא מדברים על רמב"ם מדברים בית חולים ממשלתי בחיפה.

פרופסור ורבין: בסדר.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. מימון: עכשיו תראה יש פה כל מיני הוראות שצריך להשמר לא למסור ילד לכל אחד אלא על פי תעודת זהות וכו'. המכתב הזה נכתב משום שקרו מקרים שילדים לא הגיעו להורים שלהם אחרת לא היו כותבים את המכתב הזה. ולכן הייתי רוצה שתאמר לי אם כבר אז היו גם בבית חולים בהדסה מקרים מהסוג הזה.

פרופסור ורביץ: א' לי לא זכור המכתב הזה. לא זכור לי. את השם ליכטיג אני זוכר. אבל את המכתב הזה לא זוכר. ב' כל אותם התינוקות בכלל לא היו להם תעודת זהות איך יכלו לקבל תעודות זהות. בין שבאו ישר משדה התעופה, בין שבאו במחנות עולים איזה תעודות זהות היו להם. לא היו להם בכלל. עכשיו לגופו שלש עניין.

לי לא זכור ולא ידוע ואני אומר את זה בצורה המוחלטת ביותר על מישהו שבא למחלקה מתוך הכרה וכוונה לאמץ תינוק. ובאותה תקופה המחשבה הזו בעומס הזה בעבודה של יום ולילה של הרופאים וגם של האחיות לחשוב שמישהו בא במרכאות לגנוב ילד, או לאמץ ילד בצורה בלתי ליגאלית? או להאשים רופא שהוא נתן תעודה פיקטיבית - אני ממש מזדעזע אני אומר את זה בכנות תסלחו לי הנוכחים.

כ.ה. מימון: זה דוקטור ליכטיג כותב בשום פנים אין למסור ילדים שהגיעו ממחנות לאנשים שמופיעים וטוענים שהם הורי הילד.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

אני מצטט אותו. שלא אחת קרה שיותר מאחד טען להיות אבי הילד. אני לא ממציא.

כ.ה. קובל: זה אמצעי הגנה.

פרופסור ורבין: אדוני אתה מצטט אותו ואני,

כ.ה. מימון: אני לא ממציא.

פרופסור ורבין: ואני עונה את מה שאני יודע מתוך נסיוני הישיר בתל אביב במחלקת הילדים ומתוך האינפורמציה שיש לי עם דוקטור שיינפלד, ועם דוקטור כהנא. ועם פרופסור בוגר כולם זכרונם לברכה. ועוד ועוד רופאים שהיו איתי בקשר, וכולנו עבדנו יחד.

לא זכור לי, לא שלא זכור לי חלילה. לא ידוע לי על איזה שהוא אפשרות שבא אדם שהציג את עצמו ונניח שהוא הציג את עצמו נניח. אז היינו שולחים אותו למשרד. נניח אני אומר. שולחים אותו למשרד תברר שמה. תקבל אישור. אף תינזק לא שוחרר מבית חולים אלא לאחר אישור המשרד.

ואני לא מתאר לעצמי שפקידי בית החולים לא זיהו בני אדם בהתאם לגליון שיש להם.

רק לאחר שהנהלת בית החולים או משרד בית החולים החזיר את הפתק שהתינוק הזה יכול לעזוב את בית חולים לא ידוע לי לא זכור לי. אני לא יודע מה היה בחיפה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: אז לגבי שעור התמותה נחזור.

פרופסור ורבין: ובכן ככה: אני הייתי נותן לכבודכם את הדבר הזה ואני אסביר את מה שאנחנו רואים פה. וזה חשוב מאד. יש פה, סליחה זה חוברת שפורסמה על ידי עיריית תל אביב. 15 שנות אישפוז בבית החולים במחלקת ילדים. אני כאמור נכנסתי לעבודה בבית החולים העירוני ב-1943 עד 1981. יש פה שתי עקומות. עקומה אחת מספר האישפוזים בהתאם לשנים השונות מ-37 עד 55. זה הקו המסוגג.

כ.ה. קובל: המקובקב.

פרופסור ורבין: כן. העקומה השניה מדברת על תמותת התינוקות בהתאם לשנים השונות.

כ.ה. מימון:מה זה היה המקובקב זה תמותה בכלל?

פרופסור ורבין: המקובקב זה אישפוז.

כ.ה. מימון: אשפוז.

פרופסור ורבין: המקובקב זה אשפוז.

כ.ה. מימון: ברור.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: והקו הרצוף הוא התמותה.

כ.ה. מימון: של תינוקות.

פרופסור ורבין: של תינוקות. באחוזים.
 ובכן ככה אם אנחנו נתחיל איך שאתם רוצים להתחיל בבקשה
 אבל אם נתחיל בשנים של 47 48,

כ.ה. מימון: טוב זה רואים מיד.

פרופסור ורבין: שאנחנו מדברים על אותה תקופה התמותה היתה
 בסביבות 10% 5% ב-49/50,

כ.ה. מימון: היא קפצה ל-15%. קפצה ל-15% וזו סטטיסטיקה יבשה
 לצערי הרב.

כ.ה. קובל: וב-55 היא ירדה שוב קרוב ל-3%

פרופסור ורבין: למה היא ב-55 ירדה? זה טעון הסבר. א' מפני
 שבינתיים גל העליה המסיבי ירד. מפני שבנתיים נפתחו
 מחלקות חדשות. בצריפין בדג'אני. מה שנקרא צהלון.
 בינתיים גם נפתחה מחלקה מיוחדת לחולי פוליו מליטיס
 שיתוק ילדים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: איפה?

פרופסור ורבין: בפתח חנה.

כ.ה. קובל: בפרדס כץ?

פרופסור ורבין: כן. שליחה פרדס כץ.

כ.ה. מימון: שליחה הסטטיסטיקה הזו זה רק בהדסה או זה בכל בתי
החולים של עירית תל אביב?

פרופסור ורבין: הדיאגרמה הזו?

כ.ה. מימון: כן.

פרופסור ורבין: רק הדסה

כ.ה. מימון: כי זה לא כתוב פה.

פרופסור ורבין: זה כתוב.

כ.ה. מימון: כתוב עירית תל אביב

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: הדו"ח הזה נעשה על ידי עיריית תל אביב על בית החולים הדסה עירוני תל אביב. לא היה בתל אביב בית חולים אחר.

כ.ה. מימון: לא היה ירקון.

כ.ה. קובל: לילדים לא היה. מחלקות ילדים.

פרופסור ורבין: לא היה בית חולים לילדים אחר. אך ורק ואני הדגשתי בתחילת דברי שהיו מאה מיטות לאחר מכן נוספו עוד 30 40 מיטות. ופה דובר על הצפיפות וזה נכון. נאלצנו להשכיב שתי תינוקות באותה עריסה לפעמים. כי לא היתה ברירה.

ובכן ככה התמותה הוכפלה באותם השנים. היא ירדה באופן דרסטי מכיוון שאנטיביוטיקה מפני שהעליה המאסיבית נגמרה. בינתיים נפתחו מחלקות חדשות למחלות מסוכנות וכו' וכו'. לכן זה טבעי שהתמותה ירדה אפילו פחות מאשר היא היתה לפני התקופה הזו. מפני שבינתיים גם מוסדות הבריאות התפתחו. שרותי הרפואה המונעת התפתחה. החיסונים התגברו. האפידמיות חלפו של חצבת ושל שיתוק ילדים, של דיפטריה. עקומה מובהקת למצב שהיה קיים אז.

כ.ה. מימון: רציתי לשאול לגבי ביקורי ההורים.

זה לא היה, אם א' כפי שהבינתי כמעט ולא היו ביקורים של הורים של ילדים תימנים.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: נכון.

כ.ה. מימון: זה לא היה מוזר בעיניכם הדבר הזה?

פרופסור ורבין: לא. לא היה כל כך מוזר. לא היה כל כך, פה ושם
 היו ביקורי הורים אבל לא היה מוזר. כי הילדים האלו
 הובאו למחלקה ישר משדה התעופה. הילדים האלה,

כ.ה. מימון: לא אבל חלק באו מהמחנות.

פרופסור ורבין: בסדר. משדה התעופה עברו למחנות. במחנות חלו תוך
 שבוע ימים. מי שזוכר את שנת 49/50 אני לא יודע אם אתם
 זוכרים,

כ.ה. מימון: זוכרים ועוד איך.

פרופסור ורבין: אני בטוח שכבודו זוכר.

כ.ה. מימון: זוכרים גם אני זוכר.

פרופסור ורבין: כן? גם אתם זוכרים.

כ.ה. מימון: כן.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: אבל אני בטח זוכר. מפני שאז הייתי בתוך הטרגדיה הזו עם השטפונות, עם השלג עם דלקת ריאות של הילדים אז מובן מאליו שהביאו את התינוקות אל המחלקה. והורים שנשארו במחלות האלה שבוע, שבועיים שלושה שבועות חודש. ואני לא צריך לומר לכם מה היה המצב מבחינה סוציאלית מבחינה הגיונית. איפה ההורים האלו יכלו ליסוע מכרכור או מעין שמר לתל אביב? זה כמו שהיום לנסוע,

כ.ה. מימון: וכשבאו הורים נתנו להם לבקר להכנס?

פרופסור ורבין: כן בהחלט.

היו"ר: לא היתה מדיניות שונה?

פרופסור ורבין: דרך אגב זו שאלה טובה. מכיוון שבדרך כלל באותה תקופה לא כמו היום הכניסה של ההורים היתה מוגבלת בשעות. היתה מוגבלת בשעות. לכן בדרך כלל השעות היו אחר הצהרים. ופה ושם באו הורים פה ושם לא באו הורים. ולכן אם השאלה שלך מדוע למה לא תמהנו לא התפלאנו על זה שהורים לא מבקרים אז התשובה היא פשוטה מפני שהקומוניקציה היתה כל כך בלתי לא יכולת שלא התפלאנו על זה.

כ.ה. מימון: לא אני גם אומר את זה כי מעדויות רבות של הורים שטענו בפנינו שלא נתנו להם להכנס.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבינן: לא היה הדבר מעולם. אין דבר כזה. אני אומר היתה איזה הגבלה בשעות אבל שלא נתנו, כשבא אב או אם או בן משפחה ואמר התינוק שלי מאושפז אני רוצה לבקר אותו. אני רוצה לומר לכם השקענו ימים ולילות. ימים ולילות. מאוננו מכוחנו ומזמננו. ואם אני חושב על כל אותה רשימה של הרופאים אני חוזר ואומר שני מאורעות היו בתקומתה של מדינת ישראל. מלחמת העצמאות ועלית הגלויות. ומהם עלית גלות תימן ואני אומר לכם המפוארת והסימפטית בעיני כולנו.

אני לא אומר הכרת תודה. אבל התחושה הזו שקיימת היום ואני מדבר עם הרופאים מכאיבה קצת בלשון המעטה.

כ.ה. קובל: בהדסה היו גם לידות. בהדסה תל אביב.

פרופסור ורבינן: לידות כן.

כ.ה. קובל: לידות. מי עמד בראש מחלקת היולדות?

פרופסור ורבינן: נדמה לי שדוקטור סופרמן ולפני זה דוקטור אשרמן. את בטח מכירה אותם.

כ.ה. קובל: כן אבל זה לא עוזר לי היום שאני הכרתי אותם. הם שניהם כבר מזמן לא איתנו.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

פרופסור ורבין: דוקטור אברמוביץ עצמו זה שחיבר את,

כ.ה. קובל: את הסטיסטיקה.

פרופסור ורבין: החוברת הזו נמצאת אצלי דרך אגב. אם אתם רוצים לעיין בה הדיאגרמה הזו נלקחה מכאן.

כ.ה. קובל: ילודים. ילודים היו נשארים במחלקת יולדות בחדר תינוקות? הילודים הרי היו נשארים עם האמהות שלהם בחדר הילודים עד שהאם השתחררה אחרי הלידה נכון?

פרופסור ורבין: לא יחד איתם. זה רק לאחר מכן הנוהג הזה התקבל.

כ.ה. קובל: אבל אני מתכוונת במחלקת היולדות.

פרופסור ורבין: כן כן תינוקות נשארו בחדר שלהם והאמא בחדר. נכון.

כ.ה. קובל: ותינוקות שחלו או שהתברר שהם לוקים באיזה מחלה למשל צהבת שנקראת צהבת פיזיולוגית נשארו גם כן שם ולא הועברו למחלקת ילדים?

פרופסור ורבין: לא. צהבת פיזיולוגית נחשבה מאז ומתמיד,

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: לא נחשבת כן.

פרופסור ורבין: אלא מה היו תינוקות עם מומי לב או תינוקות מה שנקרא הלך דם ספסיס. אז ברור שהובאו למחלקת ילדים.

כ.ה. קובל: אולי בהזדמנות זאת תסביר לנו את המונח טוקסיקוזיס.

פרופסור ורבין: טוקסיקוזיס במלים אחרות זה צחיחות.

כ.ה. מימון: איך?

פרופסור ורבין: צחיחות.

כ.ה. מימון: יובש.

כ.ה. קובל: טוקסיקוזיס ודי. הני דרישין זה אותו דבר?

פרופסור ורבין: נכון נכון. אבל טוקסיקוזיס זה הרבה יותר מדי היי דרישין. כי היי דרישין זה איבוד נוזלים בכמות של עשרה חמישה עשר אחוז מפני שזה יפגע בתהליך הנורמלי של מערכת העצבים. של המטבוליזם של הילד. על מנת להגיע לטוקסיקוזיס יש כבר פקטורים טוקסיים שנובעים מהדהידרציה הטיפעולית. והזכרתי את המילה הזו. רוב רובם של התינוקות באו עם שלשולים קשים מאד. תינוקות בני שנתיים. במשקל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

ששה שבעה קילו רבותי זה כאילו שאנחנו מדברים על בן אדם מבוגר ששקל ששים שבעים קילו שירד ל-30 קילו. זה שלד. וחלק מהתינוקות האלו הדבר הראשון שניתן להם זה הזרקת נוזלים אינפוזיות. גלוקוז סיילן מה שאנחנו נוהגים לומר. בכדי להוציא אותם ממצב הקשה של ההרעלה רעלת הטוקסיקוזיס זה לא רק דהידרציה. זה יותר מכך. זה כבר ההלם כתוצאה מריכוז של טוקסילים וריכוז של מלחים בלתי רצוי וכד'.

כ.ה. מימון: יש לי שאלה שתמיד חוזרת על עצמה אצלנו למומחים רפואיים. בהרבה עדויות שלנו אמהות טוענות רק אתמול בערב ראיתי את הילד והוא היה בריא וניראה טוב והנה בבוקר אמרו לי שהוא נפטר. אז מבחינה מקצועית רפואית איך אתה מסביר נאמר את התופעה הזו. האם יכולה להיות תופעה כזו?

פרופסור ורביץ: אדוני התופעה הזו מוכרת בעולם הרפואה כבר שנים. זה מה שאנחנו קוראים באנגלית (באנגלית) מוות פתאומי או (באנגלית) מוות עריסה. ואיך לומר אני מוכרח לומר את זה בשנותי הרבות כרופא נתקלתי לא פעם בתופעה הזו. עד היום התאוריות לסיבה הגורמת הזאת לא ידועה. יש הרבה תאוריות קודם כל תאוריה אחת שאומרת שהתינוק נחנק. הקיא בלע את הקיא שלו והוא נחנק. הקיא מיצי כבד, מיצי מרה הקיא מיצי קיבה. חלק מהחומרים האלו נכנסו דרך הקנה לדרכי הנשימה וכתוצאה מזה הוא נחנק.

בחלק מהמקרים טוענים שקיימת איזה שהיא אלרגיה מסוימת

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כמו שאנחנו יודעים שיש אלרגיה לפנצילין, אלרגיה לפול אז
 ייתכן שפה היתה קיימת איזה שהיא אלרגיה.
 חלק מהמקרים הם איזה שהוא זיהום ויראלי חריף שלא הספיק
 להופיע כסימנים ותוך 24 שעות או 12 שעות. היום אנחנו
 אין לנו תשובה בלי סוף מאמרים בלי סוף מחקרים בלי סוף
 תאוריות ותשובה חד משמעית לתופעה הזו עדיין לא קיימת.
 בכל אופן בהקשר למה שאנחנו מדברים אני לא חושב שפה היתה
 בעיה מסוג שכזה.

כ.ה. קובל: לא השאלות השאלה התעוררה בהקשר אחר. אני לא חושבת
 שדוקא בהקשר של מוות בעריסה. אם אומרת הילד היה בריא
 וניראה לי בריא והוא ינק והנקתי אותו. באתי כעבור כמה
 שעות אמרו לי הילד שלך חולה נלקח לבית חולים. באתי לשם
 ואמרו לי נפטר. לאמור היתה איזו שהיא התפתחות מאד סוערת
 של מחלה ובהרבה מקרים ראינו כסיבת המוות באמת את
 הטוקזיקוזיס.

פרופסור ורבין: סיבת המוות כטוקזיקוזיס בצורה כזו לא. מפני שאז
 יודעים שהילד בטוקזיקוזיס.

כ.ה. מימון: אז הוא לא ניראה טוב.

פרופסור ורבין: אז הוא לא ניראה טוב. אנחנו מדברים על מוות
 פתאומי.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: הוא לא ניראה טוב לרופא אבל אני לא יודעת איך לאם.

פרופסור ורבין: מוות פתאומי. כמו שנאמר פה על ידי אדוני מוות פתאומי. ילד שוכב לישון והנה ניגשים אליו וזה בדרך כלל קורה בגיל שלושה ארבעה חמישה ששה שמונה חודשים בגילים האלו ולא לאחר מכן. והאם באה בלילה התינוק חדל לנשום. היא לא יודעת מה קורה. היא ניגשת הילד לא חי.

היו"ר: בקשר לאותה השאלה שנשאלת זו שאלה שמדאיגה אותנו כי הסיפורים הם כדלקמן:

האם נגיד בבית ילדים במחנה של עולים האם נדרשה לבוא מהאוהל לבית הילדים להניק את הילד יום יום. והיא באה במשך כמה ימים שמאז שלקחו את הילד לבית הילדים ועד הפעם האחרונה שהיא ראתה אותו. והיא מספרת שבערב היא הניקה אותו והוא ניראה לה בסדר לגמרי. בבוקר היא חזרה כדי להניק אותו כרגיל אמרו לה במשך הלילה הילד נפטר.

אז השאלה היא האם והמשפחה וגם במשך הזמן התפתח איזה יחס כזה לסיפורים האלה שפה אלה שטיפלו בילדים במוסדות האלה בבתי הילדים וגם בבתי חולים זה קרה שההורים באו לבקר ואמרו להם תבואו למחרת לקחת את הילד תביאו בגדים.

למחרת הם באו אמרו להם אותו הדבר במשך הלילה הילד נפטר. העובדות האלה כפי שהם ניראו לציבור של ההורים ושל המשפחות התפרשו שזו היתה רמאות. זאת אומרת לא יכול להיות שראינו את הילד בריא ובבוקר בכל המקרים האלה אמרו

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמס
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

לנו הילד מת. ולא רק זה היתה התיחסות שבלתי מובנת בכל אופן לנו שהם ביקשו לראות את הילד למחרת שהוא מת. והתשובה היתה כמעט ללא יוצא מן הכלל הוא נפטר במשך הלילה וכבר קברנו אותו.

והתשובות היו ממש פוגעות. אמרו תלכו הביתה אנחנו עשינו את הכל. ולא רצו אפילו להגיד באיזה מקום שנקברו הילדים. אז נשאלו שאלות ואני רוצה פשוט לנגוע בהיבטים מסוימים. אחד ההיבטים היא שאם ההורה בא ואומר בלילה הקודם ראיתי את הילד והוא ניראה לי בריא. האם האבחנה של ההורה שבליילה הוא ניראה לו בריא היא אבחנה שאפשר לסמוך עליה או שיכול להיות שהילד היה חולה ומבחינה חיצונית ההורה לא היה יכול להבחין בזה.

או שיש אמת בדבר שהוא באמת לא היה חולה ולמחרת רק בתור תירוץ אמרו שהוא מת.
 אני יודע שזה קשה לענות כי זה,

פרופסור ורבין: אני אשתדל כמיטב יכולתי.

זה שההורה יכול להתרשם התרשמות לא אובייקטיבית זה בהחלט ייתכן. כי סוף כל סוף בא האב ובאה האם במידה והם באים ורואים תינוק לאחר טפול כביכול שיפור בצבע, שיפור במצב שלו והם אומרים שהכל בסדר. למעשה התינוק ממשיך לשלשל למעשה התינוק יש לו איזה שהיא מחלה ספטית קשה. ולו הוא היה חוקר ובודק ייתכן והרופאים היו אומרים לו שעדיין ישנן בעיות.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

לכן לומר שהאב ההורה בא ואמר אתמול ראיתי אותו תינוק בריא היום אמרו לי שהוא נפטר במציאות מקרים כאלו יכולים להיות. אבל בדרך כלל אפילו אם היו אני אומר הרי הרופא או המחלקה ממילא נותנת תעודת פטירה. ואני חזרתי בתחילת דברי כל תינוק ותינוק שנפטר הלא הוא לא נעלם לפתע פתאום מתוך העריסה שלו. אין דבר כזה. כל תינוק ותינוק גם בסיטואציה כפי שתיארת גם באותה סיטואציה הרי הוא מקבל למחרת את תעודת הפטירה שלו. כשהוא נקבר בלילה על ידי מי באמת ניראה לי תמוה לקבל ספקולציה מסוג שכזה. חברה קדישא לא קוברת בלילות. אין מאפיה שקוברת בלילות.

אם אני חוזר אחורנית 49 שנה 50 שנה לפי מיטב זכרוני ואני זוכר את אותה תקופה. ואני באמת זוכר את אותם תאריכים ועם מספרים ואני זוכר את אותה תקופה. כי זו תקופה שהרשימה אותנו במיוחד. ואני אמרתי אחד הדברים של מדינה של קיומה של המדינה זה היתה העליה הזו. לא זכור לי מין דבר כזה שתאורטית זה ייתכן שתינוק כשם, נשאלתי קודם על סיבת מוות פתאומית יכול להיות שאותו דבר היה קיים גם בבית חולים. אבל בנדירות זו לא היתה תופעה מקובלת שתינוק ניראה בריא לפתע פתאום למחרת אומרים לו שהוא מת. אבל תאורטית ייתכן.

עכשיו לאחר מכן מי אמר להורים לא פרסונל המחלקה. מי דיבר עם ההורים. קשה לי להניח שמישהו מהרופאים סירב לדבר עם ההורים. קשה לי להניח שמישהו מהאחיות סירב לדבר עם ההורים או אם לא איפשרו להורים לראות את התינוק אז זה שוב פעם מחוץ למסגרת מחלקת הילדים. כי ברגע שהתינוק

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

נפטר כפי שאמרתי מרגע שהפרוצדורה המשרדית מסתימת התינוק נלקח לחדר המתים ושם הוא מועבר לאן שהוא מועבר.

היו"ר: אין לנו כמובן עדות על זה. אבל אני מדבר בכל אופן בשם עצמי ההסבר שיכול להיות ואני עוד לא מקבל את זה כהסבר מקובל עלינו שלאחר שהתינוק מת וההורים באו ואמרו טוב לפחות תתנו לנו את הגופה ונקבור אותה שהמוסדות פחדו מכל המהומה שמתעוררת בזמן במקרה של מוות שההורים יעשו מהומה ויפריעו בסידרי המחלקה עד שיקחו את התינוק והיו הסדרים מיוחדים לקבורה במחלקות השונות אז השתמשו בזה,

פרופסור ורבינו: אני לא מכיר אף מחלקת ילדים אני מדבר מחלקת שהיא טיפלה בהסדרי קבורה.

ב' זה לא היה סוד שעלית ילדי תימן שזורה כולה בטרגדיות. העתונות היתה מלאה. העיתונות היתה אז מלאה באותה תקופה על הילדים האומללים האלו ששהו שבועות אם לא חודשים בדרך. אני לא צריך לומר את זה ידוע ששהו בדרך הגיעו למחנות בעדן או בסביבות עדן ושהו גם שם בתנאים גרועים מאד. הדברים האלו מתוארים בעתונות. ובאו ארצה אחר כל הטלטולים האלו במצב תזונתי ירוד. שחפת. עינים טרוטות דלקות אוזנים, דלקות ריאה - הדברים האלה פורסמו בעיתונות. כך שלא היה כל חשש מלומר על פטירה נוספת פה ושם. אני לא חושב שמישהו הזדעזע, זאת אומרת הזדעזע נפשית כן מהמצב הטרגי הזה. אבל הזדעזע מפרסום הדבר הזה או חשש מהדבר הזה.

ועדת החקירה הממלכתית לעניין פרשת העלמם
של ילדים מבין עולי תימן בשנים 1948-1954
 ישיבה מיום 19 בפברואר 1998

כ.ה. קובל: מתי פעם ראשונה הגיעה לאוזניך הטענה שיש ילדים שנחטפו ונעלמו?

פרופסור ורבין: כבר עם גמר העליה מילדי תימן. שהתחילו לחפש ולומר איפה, אולי ב-55 54 או משהו דומה לזה. נדמה לי ככה. מתי הוקמה ועדת החקירה הראשונה?

כ.ה. קובל: 67.

פרופסור ורבין: איך?

כ.ה. קובל: 67.

פרופסור ורבין: לפני כן לא הוקמה שום ועדת חקירה?

כ.ה. קובל: הנושא עלה אבל לא ועדה.

פרופסור ורבין: עד כמה שאני זוכר פה ושם שמעתי טענות ב-55 ב-56. לפני כן לא. באותה תקופה הירוואית אני אומר איש לא העלה על דעתו דבר כזה.

היו"ר: מודים לך מאד. תודה רבה.

פרופסור ורבין: תודה רבה.